

Työmarkkinajärjestöjen eriävä mielipide

Työttömyysvakuutusmaksut on tarkoitettu ansiosidonnaisten etuuksien, lähinnä työttömyysturvan ja aikuiskoulutustuen rahoittamiseen. Tätä vakuutusperiaatetta ei pidä rikkoa, eikä sosiaalivakuutusmaksuja käyttää muun julkisen talouden vahvistamiseen.

Maan hallituksen tulee ratkaista kysymys hallitusohjelman mukaisten säästöpäätösten vaikutuksesta julkisen talouden kokonaisuuteen seuraavalla tavalla:

Työttömyysvakuutusmaksuja alennetaan nykysäännöin hallitusohjelman toteuttamisen seurauksena 942 miljoonaan euroa vuodessa. Tämä summa on työryhmän arvio hallitusohjelman toteuttamisesta aiheuttamasta työttömyysvakuutusmaksujen alennusvarasta (katso kappale 4.1 sivu 42). Nykyisillä säännöillä alennus jakautuu puoliksi palkansaajan ja työnantajan vakuutusmaksuihin.

Ottaen huomioon työttömyysvakuutusmaksujen verovähennysoikeus, työn verotuksen keventymisen työllisyyttä vahvistava vaikutus ja julkisen sektorin työnantajien velvollisuus maksaa työnantajan työttömyysvakuutusmaksua, julkinen talous vahvistuu ilman erityisiä kanavoitintoimia 536 miljoonalla eurolla vuodessa. Työryhmän laskelmien mukaan 37 prosenttia työttömyysvakuutusmaksujen alennuksesta vahvistaa julkista taloutta välittömästi ja välillinen vaikutus on 20 prosenttia maksunalennuksesta (katso luku 5, sivut 46-49).

Työttömyysvakuutusmaksua alennettiin vuodelle 2024 hallitusohjelman toteuttamisen seurauksena 0,2 prosenttiyksikköä. Vuodelle 2024 ansiotuloverotuksen indeksitarkistusten mitoitusta muutettiin siten, että työttömyysvakuutusmaksun alennusta vastaava osuus noin 146 miljoonaa euroa kanavoitiin valtiontaloutta vahvistamaan. Kun huomioon otetaan myös työttömyysvakuutusmaksun verovähennysoikeus, valtiontalous vahvistui yhteensä 200 miljoonalla eurolla. Hallitus ilmoitti syksyllä 2023 kohdentavansa toimet tasapuolisesti työnantajille ja palkansaajille, mikä edellyttää lisätoimien kohdentamista työnantajille siten, että se vastaa palkansaajille toteutettua ansiotuloverotuksen indeksitarkistusten mitoitusratkaisua.

Hallitusohjelman taulukoista on laskettavissa, että hallituksen tavoitteena on julkisen talouden vahvistaminen työttömyysturva- ja aikuiskoulutusetuusmuutoksilla 734 miljoonalla eurolla. Sama 734 miljoonan euron summa on kirjattu hallituksen budjettiriihen pöytäkirjamerkintöihin.

Edellä todettu huomioiden tämä tavoite toteutuu ilman lisätoimiakin. Julkisen talouden vahvistumisen kannalta olennaista on lopputulos. Vaikutusarvioinnissa on otettava huomioon työttömyysvakuutusmaksujen alennuksen välilliset vaikutukset kuten työryhmän raportin kappaleessa 5.1.4 (sivut 50-51) todetaan. Hallitusohjelmassakin yhteensä runsaan 6 miljardin euron tasapainotustavoite sisältää välittömät (suorat) vaikutukset sekä välilliset (rakenteellisten toimien) vaikutuksen julkisen talouden vahvistumiseen.

Jos hallitus katsoo, että lisätoimia tarvitaan, julkisen talouden suora sopeutus tulee tehdä sosiaalivakuutuksen sijaan menoja leikkaamalla, tuloja kasvattamalla tai niiden yhdistelmällä.

Työttömyysvakuutusmaksuja käytettäisiin jatkossakin alkuperäisen, yleisesti hyväksytyyn vakuutusperiaatteen mukaisesti työttömyyspäivärahojen ja eräiden muiden etuuksien rahoittamiseen. Työttömyysvakuutusmaksuja ei käytettäisi välittömästi tai välillisesti muun julkisen talouden menojen rahoittamiseen.

Työn verotusta ei kiristettäisi työttömyysvakuutusmaksuja nostamalla tai pitämällä niitä korkeampina kuin mitä työttömyysetuuksien rahoittaminen edellyttäisi. Työllistymisen veroaste ja efektiivinen marginaalinen veroaste laskisivat.

Julkisen talouden jako valtiontalouteen, kuntasektoriin, hyvinvointialueisiin ja sosiaaliturvarahastoihin säilyisi ennallaan.

Mika Juutinen

Ville Kopra

Patrizio Lainà

Vesa Rantahalvari

Saana Siekkinen